

ВИКОРИСТАННЯ АРХАЇЗМІВ В ЮРИДИЧНІЙ АКАДЕМІЧНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Арапаки М. В.

доктор філософії, старший викладач

Одеський державний університет внутрішніх справ

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9437-0421>

У статті досліджується стійкість історично маркованих форм у сучасному англомовному юридичному дискурсі на тлі демократизаційних тенденцій у професійній комунікації, інституціоналізації принципів зрозумілої мови та зростання ролі англійської мови як глобальної lingua franca. Особливу увагу приділено юридичній академічній англійській мові, у якій ці одиниці потрапляють до тексту або як інкорпоровані елементи цитованих законів, контрактів і судових матеріалів, або як авторські вибори, що можуть вступати в суперечність із сучасними очікуваннями читабельності та орієнтованого на аудиторію викладу. У методологічному плані дослідження спирається на міждисциплінарну рамку, що поєднує описовий лінгвістичний аналіз, функційно-прагматичну інтерпретацію, дискурс-аналіз і зіставні процедури. Автор розмежовує «мову юридичного документа» та «мову юридичної науки», що дає змогу простежити, як жанрові конвенції регулюють поширення, комунікативну цінність і педагогічні ризики історично маркованих форм. Особливу увагу зосереджено на прономінально-адвербіальних конструкціях на основі here-/there-/where- як компактних засобах внутрішньотекстової референції та когезії, а також на преамбульних і анафоричних формулах, які сигналізують авторитет документного типу та ритуалізацію аргументації.

Отримані результати засвідчують структурну амбівалентність явища. З одного боку, історично марковані одиниці підвищують точність завдяки прагматичній компресії, стабілізують дефініційні практики та інтертекстуальні зв'язки, тим самим підсилюючи інституційний авторитет юридичного дискурсу. З іншого боку, вони збільшують когнітивні витрати обробки тексту для здобувачів освіти та користувачів-носіїв, ускладнюють переклад через структурні асиметрії й можуть знижувати прозорість в академічних жанрах, комунікативна мета яких полягає в аналітичній ясності, а не в документній формальності. Обґрунтовується, що сучасні зміни вказують не на лінійну відмову від традиційних форм, а на гібридну траєкторію: селективне збереження в юридично значущих контекстах і функціональну заміну в інших випадках з огляду на жанр, аудиторію та транскордонні комунікативні вимоги.

Ключові слова: інституційний реєстр, внутрішньотекстова референція, дискурсивна формульність, жанрова компетентність, функціональна еквівалентність.

USE OF ARCHAISMS IN LEGAL ACADEMIC ENGLISH

Arapaki M. V.

PhD, Senior Lecturer

Odesa State University of Internal Affairs

The article investigates the persistence of historically marked forms in contemporary Anglophone legal discourse against the backdrop of democratizing trends in professional communication, the institutionalization of plain-language principles, and the growing role of English as a global lingua franca. Particular attention is paid to legal academic English, in which these units enter the text either as incorporated elements of quoted statutes, contracts, and judicial materials, or as authorial choices that may conflict with contemporary expectations of readability and audience-oriented exposition. Methodologically, the study relies on an interdisciplinary framework combining descriptive linguistic analysis, functional-pragmatic interpretation, discourse analysis, and contrastive procedures. The author draws a distinction between the “language of the legal document” and the “language of legal scholarship”, which makes it possible to trace how genre conventions regulate the distribution, communicative value, and pedagogical risks of historically marked forms. Special emphasis is placed on pronominal-adverbial constructions based on here-, there-, and where- as compact means of intra-textual reference and cohesion, as well as on preambular and anaphoric formulae that signal document-type authority and the ritualization of argumentation.

The findings demonstrate the structural ambivalence of the phenomenon. On the one hand, historically marked units enhance precision through pragmatic compression, stabilize definitional practices and intertextual links, and thereby reinforce the institutional authority of legal discourse. On the other hand, they increase the cognitive processing demands placed on learners and non-native users, complicate translation due to structural asymmetries, and may reduce transparency in academic genres whose communicative aim lies in analytical clarity rather than documentary formality. It is argued that current developments point not to a linear abandonment of traditional forms, but to a hybrid trajectory involving selective retention in legally consequential contexts and functional substitution elsewhere, depending on genre, audience, and cross-border communicative requirements.

Keywords: *institutional register, intra-textual reference, discourse formulicity, genre competence, functional equivalence.*

Вступ. Актуальність дослідження зумовлена стійким і, на перший погляд, парадоксальним феноменом збереження архаїзмів у юридичній англійській мові в умовах загальної тенденції до мовної демократизації, спрощення та орієнтації на зрозумілість професійної комунікації. Попри активне впровадження принципів *простой мови*, розвиток юридичної освіти в міжнародному середовищі та зростання

ролі англійської мови як глобальної *lingua franca*, архаїчні лексико-граматичні й дискурсивні одиниці продовжують посідати важливе місце в правничому мовленні. Це свідчить про те, що архаїзми в юридичній академічній англійській мові виконують не декоративну або суто традиційну функцію, а є інституційно зумовленими засобами мовної організації права. Архаїчні формули виступають своєрідними «якорями значення», які закріплюють усталені способи посилення, дефініювання та структуризації правового змісту. Саме тому архаїзми зберігаються як елементи мовної безпеки, що зменшують ризик неоднозначного тлумачення та забезпечують спадкоємність правової практики.

Водночас актуальність теми посилюється трансформаціями юридичної академічної англійської мови, яка дедалі більше орієнтується на міждисциплінарність, міжнародну аудиторію та освітні цілі. У цьому дискурсі архаїзми опиняються в зоні напруження між традицією та вимогами читабельності, між документною формульністю та академічною аргументацією.

Метою дослідження є комплексний аналіз феномену збереження архаїзмів у юридичній англійській мові з урахуванням їх історичних, функціонально-прагматичних та дискурсивних характеристик, а також визначення їх ролі в сучасній юридичній академічній комунікації. Реалізація цієї мети передбачає з'ясування причин інституційної стійкості архаїчних мовних одиниць у праві, аналіз їх функцій у різних жанрах юридичного академічного дискурсу та оцінку впливу архаїзмів на зрозумілість і особливості перекладу правничих текстів.

У вітчизняній лінгвістиці юридична мова переважно розглядається як спеціалізований різновид професійного дискурсу з виразними лексико-стилістичними маркерами, де акцент робиться на термінологічній точності, формульності та стилістичній консервативності (Н. Коротка, Л. Підколесна, Ю. Головацька, О. Ярема, Л. Михайлишин, Н. Павлюк). Значний сегмент досліджень зосереджується на історико-лінгвістичних джерелах юридичної англійської, зокрема на впливі латини та французької мови на формування правничого лексикону й синтаксису (G. Gillies, A. Khadzhi), що пояснює стійкість архаїчних елементів у сучасній юридичній академічній англійській мові. У межах прикладної та корпусної лінгвістики юридична мова аналізується через кількісні та функціональні параметри, зокрема шляхом дослідження архаїзмів у контрактах і ролі прономінальних прислівників *here-*, *there-*, *where-* у забезпеченні когезії та вну-

трішньотекстової референції (B. I. Awe, P. S. Fanokun, D. Chandler, B. Hashimoto). Паралельно розвивається перекладознавчий напрям, у якому юридична мова розглядається як зона підвищеної інтерпретаційної відповідальності, а архаїчні одиниці — як ключова перекладна проблема, що потребує функціональних стратегій відтворення (Н. Павлюк, S. Chen, G. Wang). Важливим сучасним вектором є нормативно-орієнтований підхід, представлений дослідженнями руху простої мови, де юридична мова аналізується з позицій читабельності, доступності та ефективності правового регулювання, зокрема у зв'язку з прийняттям законів і стилістичних настанов щодо зрозумілого правничого письма (A. Sobota, M. Blasie, R. Breeze, Ch. Williams). У межах освітньої парадигми юридична мова також вивчається як об'єкт навчання англійської мови для юридичних цілей, де поєднуються лінгвістичний аналіз, дидактика та потреби майбутніх перекладачів і юристів (R. Al-Jarf). Сукупно ці підходи засвідчують перехід від суто описового розуміння юридичної мови до багатовимірної моделі, у якій поєднуються історична традиція, функціональна доцільність і сучасні вимоги зрозумілої та міжнародно орієнтованої правничої комунікації.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить комплексний міждисциплінарний підхід, що поєднує інструментарій сучасної лінгвістики, дискурс-аналізу та прикладної юридичної лінгвістики, з урахуванням специфіки юридичної академічної англійської мови як інституційно регламентованого різновиду професійного дискурсу.

Базовим у роботі є описово-аналітичний метод, що використовується для систематизації та інтерпретації архаїчних лексичних, морфолого-синтаксичних і дискурсивних одиниць, зафіксованих у корпусі юридичних академічних текстів англійською мовою. У межах цього методу здійснюється лінгвістичний опис формальних характеристик архаїзмів, їх семантичного наповнення та прагматичних функцій у наукових статтях, підручниках з юридичної англійської мови, доктринальних коментарях і фрагментах аналітичного правничого письма. Функціонально-прагматичний метод застосовано з метою з'ясування комунікативних функцій архаїзмів у юридичному академічному дискурсі.

Важливе місце у дослідженні посідає дискурс-аналіз, спрямований на виявлення відмінностей між вживанням архаїзмів у «мові

юридичного документа» та в «мові юридичного академічного аналізу». Зіставний метод використано для порівняння архаїчних одиниць юридичної англійської мови з їхніми сучасними функціональними еквівалентами. Перекладознавчий аналіз залучено для дослідження проблем відтворення архаїзмів українською мовою та визначення типових перекладних стратегій.

Поєднання описово-аналітичного, функціонально-прагматичного, дискурс-аналітичного, зіставного та перекладознавчого методів забезпечує цілісність і наукову валідність дослідження, дозволяючи розкрити архаїзми в юридичній академічній англійській мові як багатовимірний феномен, що поєднує мовну традицію, комунікативну доцільність і сучасні вимоги академічної та міжнародної правничої комунікації.

Результати та обговорення. У межах юридичної академічної англійської мови архаїзми доцільно визначати як лексичні, граматичні та дискурсивно-формульні одиниці, що зберігають історично давніші моделі номінації й синтаксичного оформлення правового смислу, але продовжують функціонувати в сучасних правничих текстах завдяки інституційній інерції, прецедентній традиції та потребі у стабільності юридичних формулювань. Їх «архаїчність» у праві не зводиться до простої застарілості у загальномовному вжитку; навпаки, вона часто є маркером стилістично-реєстрової належності до правничого дискурсу, де історично закріплені мовні форми набувають статусу професійних сигналів жанру та правового авторитету.

Науково продуктивною є багатовимірною класифікація архаїзмів, яка поєднує структурний, семантичний та функційно-прагматичний критерії. За структурною ознакою виокремлюються лексичні архаїзми (наприклад, *aforsaid*, *hereinbefore*, *witnesseth*), морфолого-граматичні архаїзми (реліктові форми та конструкції, що підтримують консервативний синтаксис правничого письма), а також синтаксично-дискурсивні архаїзми, представлені стійкими формулами юридичного викладу. Особливий підклас становлять так звані прономінальні прислівники / конекторні утворення на основі *here-*, *there-*, *where* — (*herein*, *thereby*, *thereof*, *whereof*), які одночасно виконують когезійну та референційну функції, «упаковуючи» в коротку форму посилання на фрагмент документа чи попередній дискурс; їхній статус і перекладові відповідники докладно аналізуються в україномовних дослідженнях, присвячених саме цим одиницям як феномену юридичної когезії.

За семантичним критерієм релевантно розрізняти власне архаїзми, що в загальній мові майже вийшли з ужитку, але в праві зберігаються як терміноформули, та архаїзовані значення, коли слово формально сучасне, проте реалізує «старший» правовий смисл у вузькому інституційному контексті. У юридичній академічній англійській мові це виявляється у стабілізованих значеннях, пов'язаних із нормою тлумачення, посилальною технікою й жанровою традицією (контракти, статути, судові рішення, доктринальні коментарі).

За функційно-прагматичним критерієм архаїзми можна розглядати як інструменти: а) юридичної прецизійності через стандартизовані формули, б) текстової економії через стислий референційний «ярлик», в) ритуалізації та авторизації мовлення права, г) інтертекстуальності, коли формула відсилає до усталених зразків і тим самим зменшує ризик неоднозначного тлумачення. Водночас сучасна лінгвістика права системно підкреслює і зворотний бік: архаїчні формули можуть створювати бар'єр доступності, знижувати прозорість для неспеціалістів і провокувати помилки розуміння, що стало одним із імпульсів руху за «просту мову» у праві (Sobota, 2016).

Історичне ядро архаїзації англійської юридичної мови пояснюється не «естетичним консерватизмом», а багатовіковою багатомовністю права як інституції. Ранні писемні практики права в Західній Європі тривалий час були пов'язані з латинською як мовою церкви, університету та адміністрації. Це сприяло формуванню двох паралельних каналів впливу: по-перше, проникненню латинських термінів і максимуму правничий словник, по-друге, закріпленню латиномовних моделей дефініювання й аргументації, які потім відтворювалися англійською у формі кальок або напівкальок. Сучасні дослідження латинізмів у юридичних текстах прямо показують, що латинські одиниці в англійській і нині виконують не лише номінативну, а й маркерну функцію: вони сигналізують доктринальну традицію, апелюють до усталених принципів і часто сприймаються як «стислі контейнери» складного правового змісту (Holovatska, Yarema, & Mykhailyshyn, 2022).

Другим фундаментальним джерелом архаїзації стала нормандська доба та формування «французького права» як професійного різновиду французької, що функціонував у судах і правничому спілкуванні тривалий історичний період. Саме через цей канал англійське право отримало масив запозичень, стилістичних двійників і формульних одиниць, які закріпилися в жанрах статутного письма, судових доку-

ментів і контрактів. Дослідження історії англійської правничої мови підкреслюють, що «французьке право» був не просто лексичним донором: він задавав моделі професійної ідентичності, створював «вхідний поріг» до права і тим самим інституційно підтримував відтворення формул, навіть коли загальномова французька давно втратила комунікативну актуальність у Британії (Gillies, 2011). Україномовні праці, присвячені французькому впливу, слушно акцентують, що французькі елементи в англійській юридичній мові є частиною ширшого історико-лінгвістичного процесу формування правничого реєстру і пояснюються саме тривалою інституційною стабілізацією термінів та формул у праві (Glackova, & Khadzi, 2019).

У цій історичній перспективі архаїзми в юридичній англійській мові постають як стратифіковані сліди кількох епох: латинської писемності, франко-англійської правової двомовності, а також подальшої англійської кодифікації, де повторюваність формул стала механізмом правової певності.

Функціонально архаїзми в англійському юридичному дискурсі варто аналізувати як інструменти трьох взаємопов'язаних механізмів: текстової зв'язності, нормотворчої стабільності та дискурсивної легітимації. Перший механізм найочевидніший у групі *here-/there-/where-* утворень. Їхня лінгвістична специфіка полягає у здатності кодувати посилання на документ або його частину без повторення повної номінації. Саме тому вони історично прижилися в контрактах і статутах як когезійні «якорі» (Pavliuk, 2020).

Другий механізм пов'язаний із тим, що юридичний дискурс є дискурсом підвищеної відповідальності, де ціна семантичної варіативності надто висока. Архаїчні формули, відшліфовані практикою, часто сприймаються як «юридично безпечні» саме тому, що вони вже проходили випробування тлумаченням і судовою практикою. Корпусні дослідження контрактної мови фіксують високу частотність таких одиниць і підкреслюють їх шаблонний характер, а також здатність функціонувати як повторювані «конструкції» правового письма (Awe, & Fanokun, 2018).

Третій механізм стосується символічної влади права. Архаїзми виконують роль маркерів професійної належності й дискурсивної «серйозності», підтримують відчуття тяглості правової традиції та відмежовують правничий текст від повсякденної комунікації. Саме тут виникає центральна сучасна напруга: те, що для професійної спіль-

ноти є маркером точності й традиції, для непрофесіоналів може бути джерелом непрозорості та комунікативної нерівності. Цю напругу системно описує дослідницьке поле «простої мови» в праві, яке аналізує, наскільки сучасне правниче письмо реально відмовляється від архаїзму на користь прозорості, і які саме жанри опираються змінам найбільше (Sobota, 2016).

У сучасній лінгвістиці права архаїзми дедалі частіше описуються як інструменти «правничої компресії» (згортання складних поси- лальних структур у коротку формулу) та «інтертекстуальної спадко- вості» (відтворення усталених формул, які вже пройшли перевірку тлумаченням). Паралельно, дискурс «простої мови» наголошує: саме ці переваги можуть обернутися на втрату прозорості, особливо там, де адресатом є не лише фахівці (Chandler, & Hashimoto, 2024).

Одиниці *hereinafter*, *aforsaid*, *whereas*, *heretofore* репрезентують різні механізми архаїзації й тому потребують диференційованого опису. *Hereinafter* і *heretofore* належать до групи прономінально-адвербі- альних утворень (*here-/there*), які історично пов'язані з юридичним «дейксисом документа»: вони кодують не зовнішній простір, а вну- трішній простір тексту й правового акту («у цьому документі», «до цього моменту / раніше в цьому документі»). Саме ця властивість пояснює їх тривалу живучість у контрактних і статутних жанрах, де поси- лальна точність є елементом юридичної техніки.

Aforsaid у сучасній правничій англійській функціонує як фор- мультний анафоричний детермінант, який прагне «прибити» рефе- ренцію до вже названого об'єкта, мінімізуючи небезпеку референ- ційної «плаваючості». У цьому сенсі *aforsaid* є не стільки лексичною архаїкою, скільки ритуалізованою стратегією точного повернення до попередньої номінації. Зіставні корпусно орієнтовані спостереження щодо архаїзмів у контрактних текстах підтверджують, що саме такі формульні одиниці повторюються як елементи шаблонізації і утво- рюють «прагматику безпечного формулювання» (Awe, & Fanokun, 2018).

Whereas є окремим типом архаїчності: це не «внутрішньотексто- вий дейксис», а жанровий сигнал преамбули / рециталів. *Whereas* у традиційному *drafting* виконує функцію риторично-логічного входу в документ, структурує мотиваційно-обґрунтовальний блок і вод- ночас надає тексту ознаки формалізованої юридичної аргументації. Саме тому тоді, коли академічний текст описує або цитує контрак-

тні/статутні фрагменти, whereas потрапляє і в академічний дискурс як «включена форма» цитованого юридичного письма, а не як власний стиль автора. Узгодженість такого пояснення підтримують дослідження юридичного письма й реформування drafting у межах простої мови, які фіксують, що архаїчні формули типу whereas залишаються символами традиції та «офіційності», але перебувають під тиском прозорішої композиції правового тексту.

У юридичній академічній англійській архаїзми існують у двох режимах, які принципово відрізняються. Перший режим є інкорпораційним: архаїзм входить до академічного тексту як частина цитати, прикладу, фрагмента прецеденту, статуту чи контракту, тобто як «предмет опису». Другий режим є авторсько-стилістичним: архаїзм використовується самим автором для оформлення власного викладу. Саме другий режим у сучасному англомовному академічному середовищі є значно більш обмеженим, оскільки стандарти академічної комунікації загалом тяжіють до ясності й контрольованої складності.

У науковій статті з права найбільш типовим є інкорпораційний режим: hereinafter, aforesaid, heretofore з'являються передусім у цитованих нормах, у наведених умовах договорів або в описі історичних документів. Коли ж автору потрібно запровадити скорочену назву (наприклад, «*Company X (hereinafter «the Company»)*»), сучасна академічна практика дедалі частіше замінює hereinafter нейтральними формулами на кшталт «*in this article, «the Company» means...*», або просто «(the Company)» без додаткового архаїчного маркера. Ця тенденція логічно узгоджується з емпіричними дослідженнями, що вимірюють «відмінність» прономінальних адвербіалів як характерної ознаки правничих реєстрів і водночас оцінюють їх як потенційно проблемні для зрозумілості.

Підручник із юридичної академічної англійської мови або юридичного письма є жанром нормативно-навчальним, і тому там архаїзми з'являються у подвійній ролі: як зразки традиційного drafting та як об'єкти критичного осмислення. Для підручника важливо не лише зафіксувати, що hereinafter чи whereas трапляються, а й пояснити їх функцію, межі доречності й ризики хибного вживання. Саме тому педагогічні та методичні матеріали з юридичної англійської зазвичай підкреслюють, що архаїка є частиною «мови документів», а не універсальною мовою юридичної науки. Цю логіку опосередковано підтверджують і професійні європейські навчальні видання з юридичної

англійської для суддівської / правничої комунікації, де увага зосереджена на функціональній точності та зрозумілості (Handbook English for Judicial Cooperation in Civil Matters).

Юридичний коментар і доктринальний трактат (commentary, treatise) мають іншу стилістичну природу: вони часто «містять право всередині» через розбір текстів норм і рішень. Архаїзми найчастіше входять у тканину викладу як наслідок цитування та перефразування правових фрагментів, а також як засіб точного відтворення формулювань, важливих для тлумачення (Коротка, Підколесна, 2025).

Зіставлення архаїзмів із сучасними еквівалентами варто будувати не за принципом «слово-до-слова», а за принципом функціональної еквівалентності, оскільки архаїчні форми часто кодують одразу кілька функцій: референцію, когезію, жанровий сигнал і правову формульність.

Hereinafter у традиційному документі виконує операцію дефініційного закріплення: він сигналізує, що далі в документі певний об'єкт матиме скорочену назву. У сучасному академічному письмі його еквівалентом частіше стає нейтральний метатекстовий маркер, який не «імітує контракт», а описує комунікативну домовленість автора з читачем: «*in this article, ... is referred to as...*», «*in what follows...*», або навіть просте введення скороченої назви в дужках без додаткового маркера. Важливо, що така заміна зменшує юридично-ритуальний тон, але не втрачає дефініційної функції.

Aforesaid у сучасній науковій прозі найчастіше замінюється на «*the above-mentioned*», «*the foregoing*», «*this / that*», або на точне повторення терміна / назви, коли є ризик двозначності. Різниця полягає в прагматиці: *aforesaid* має відтінок юридичного формуляра й може сприйматися як стилістично надлишковий у статті чи підручнику; натомість «*the above-mentioned*» є стилістично нейтральнішим, але менш «інституційно маркованим». Практика простої мови саме тут послідовно радить відмовлятися від псевдоточності «*the said / aforesaid*», віддаючи перевагу конкретному іменуванню референта.

Whereas як маркер рециталів у сучасному академічному дискурсі зазвичай не має прямого «еквівалента», бо функціонує як жанровий знак документа. У випадку коли автор не відтворює жанр договору, а викладає аргументацію, роль *whereas* беруть на себе звичайні логічні конектори академічної англійської: «*given that*», «*since*», «*in light of*», «*because*», або композиційні структури, які перетворюють преамбулу

з ритуалу на пояснення. Рух до «наративнішого» та читабельнішого статутного / нормативного письма, який активно обговорюється в сучасних англомовних дослідженнях юридичного письма, концептуально підтримує таку заміну як рух від формули до зрозумілої причинно-наслідкової логіки.

Heretofore у документі часто позначає часову межу («до цього часу / раніше»), але з прив'язкою до юридично значимого стану речей. У науковій прозі його еквівалентом стають «*until now*», «*previously*», «*before this*», «*prior to this point*», а в коментарях до права — точніший варіант із календарною або процедурною прив'язкою («*prior to the enactment / decision*», «*before the amendment entered into force*»). Межа взаємозамінності визначається не стилем, а рівнем юридичної точності: якщо важлива саме правова подія як межа, то нейтральне «*until now*» може бути недостатнім і вимагатиме уточнення.

Практична релевантність вивчення архаїзмів у юридичній академічній англійській мові визначається тим, що ці одиниці водночас є інструментами професійної точності й джерелом комунікативних ризиків. Збереження архаїзмів у юридичній англійській мові доцільно пояснювати не «уподобанням до старовини», а структурними характеристиками права як інституції письмової пам'яті (Breeze, 2023).

Архаїзми підтримують формальність як жанровий сигнал і як маркер професійної ідентичності. У практиці юридичного письма такі одиниці часто індексують «документний стиль» і виконують роль стилістичного інструмента легітимації: вони демонструють належність тексту до правничого поля. Водночас сучасні настанови з юридичного письма в англомовних юрисдикціях дедалі частіше фіксують інший нормативний вектор: професійність асоціюється не з архаїчністю, а з ясністю, недвозначністю й послідовністю, що створює конкурентну норму і впливає на те, як саме архаїзми використовуються в академічних і практичних жанрах (CDPP Legal Writing Style Guide, 2024).

Для студентів і молодих практиків архаїзми є одночасно «вхідним бар'єром» і джерелом системних помилок, які мають передусім семантико-прагматичну природу (Al-Jarf, 2023). Якщо автор переносить документні архаїчні формули в аналітичний академічний виклад без прагматичної потреби, зростає ризик стилістичної невідповідності та зниження читабельності (Han, Ceross & Bergmann).

У міжнародній юридичній комунікації архаїзми виконують дві протилежні функції, і саме ця суперечність є практично значущою.

З одного боку, в транскордонних контрактах, арбітражних застереженнях, корпоративних документах і шаблонних угодах архаїчні формули можуть підтримувати стандартизацію: вони є частиною «пакета» усталеної договірної англійської, який легко відтворюється, впізнається юристами різних юрисдикцій і відтак сприймається як «безпечний». Саме в ситуаціях міжкультурного контакту архаїка інколи зберігається як інструмент стабільності формули, навіть якщо в національному правописанні існують тенденції до спрощення (Chen, & Wang, 2024).

З іншого боку, міжнародні режими дедалі сильніше орієнтуються на прозорість і доступність, оскільки англійська часто є мовою не носіїв, а «робочою мовою» сторін. У таких умовах архаїзми стають фактором юридичного ризику: підвищують імовірність різночитань, ускладнюють машинний і напівавтоматизований переклад, створюють невідповідність між професійним наміром (точність) і фактичним сприйняттям (непрозорість). Паралельно посилюється правове та політичне підґрунтя простої мови як стандарту доброго врядування і зрозумілої комунікації: дослідження розвитку простої юридичної мови і порівняльні огляди модернізації правового письма показують, що вимога ясності набуває інституційної сили і впливає на те, як пишуться та редагуються правові тексти у публічному секторі й поза ним (Blasie, 2021).

Формальність виконує роль жанрового сигналу й маркера професійної ідентичності: архаїзми індексують «документність» висловлювання, відмежовують юридичний текст від загальноакадемічної прози і часто слугують стилістичним показником належності до правничої традиції. Водночас сучасні підходи до редагування юридичної академічної англійської мови демонструють посилення конкуруючої норми: професійність дедалі частіше пов'язується з ясністю і керованою складністю, а не з ритуалізованою архаїкою, що створює внутрішню дискурсивну напругу між «традицією» та «читабельністю» (Williams, 2023).

На прикладному рівні найбільш системні труднощі, спричинені архаїзмами, проявляються у трьох взаємопов'язаних площинах. Проблеми перекладу полягають у структурній асиметрії між англійською та українською: значна частина архаїчних формул не має прямого морфологічного відповідника, тому переклад має бути функціональним, а не калькувальним. Помилки виникають тоді, коли перекладач

не відтворює дискурсивну функцію одиниці (анафора, внутрішньо-документне посилання, юридична «прив'язка» до визначення), а замінює її загальним, стилістично нейтральним еквівалентом, що може «розмити» референцію і створити інтерпретаційні втрати.

Проблеми адаптації пов'язані з жанровою доречністю та адресатністю. У юридичній академічній англійській архаїзми часто є виправданими в режимі цитування й аналізу нормативних / договірних фрагментів, тобто як об'єкт дослідження або як матеріал доказової бази. Натомість їх механічне перенесення в авторський науково-аналітичний виклад може знижувати прозорість і створювати стилістичну «маску контракту» там, де потрібна аргументаційна ясність академічної прози. Саме цей аспект є центральним у дослідженнях модернізації правового письма й у дискусіях про прості мови, які показують, що відмова від архаїзмів часто розглядається як інструмент підвищення доступності без втрати юридичної коректності за умови правильної заміни.

У міжнародній юридичній комунікації архаїзми виконують амбівалентну функцію, і практичне значення їх дослідження саме в тому, щоб описати межі цієї амбівалентності. З одного боку, у транскордонному договірному обігу та в англійській як мові міжнародного права архаїчні формули можуть працювати як елемент стандартизованого «контрактного коду». Вони підсилюють шаблонність і впізнаваність структури документа для фахівців різних юрисдикцій, полегшують узгодження тексту, коли сторони орієнтуються на усталені зразки. У такій логіці архаїзм функціонує як маркер усталеного жанру, а не як ознака застарілої мовної норми. З іншого боку, міжнародна комунікація дедалі частіше відбувається між не носіями англійської та в режимі підвищених вимог до зрозумілості для нефахових стейкхолдерів, комплаєнс-підрозділів, регуляторів і публічних аудиторій. У цих умовах архаїзми стають фактором ризику: вони збільшують імовірність семантичної невизначеності, ускладнюють переклад та уніфіковане тлумачення, а також погіршують читабельність документів.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє комплексно осмислити феномен архаїзмів у юридичній академічній англійській мові як системне, історично зумовлене й функціонально навантажене явище, що перебуває на перетині мовної традиції, правової техніки та сучасних вимог академічної й професійної комунікації. Узагальнюючи результати аналізу, доцільно наголосити, що архаїзми в юридичній ака-

демічній англійській мові не можуть бути редуковані до статусу суто застарілих мовних елементів. Вони виконують роль інституційних маркерів правничого реєстру, забезпечують текстову когезію, стабільність інтерпретації та відтворюваність правових формул, а отже є складником «мовної пам'яті» права. Ключовою характеристикою сучасного стану юридичної англійської є напружена рівновага між традицією та прагненням до спрощення. Правнича англійська мова зберігає значну частину архаїчних формул через інституційну інерцію, прецедентність і прагнення до максимальної точності, особливо в документному та контрактному письмі. Спостерігається послідовна тенденція до функціонального спрощення, яка проявляється в академічному дискурсі, навчальних матеріалах, а також у міжнародній юридичній комунікації.

Практичне значення отриманих висновків особливо чітко окреслюється в площині юридичної освіти. Для викладачів юридичної англійської мови ключовим завданням є переорієнтація навчання з механічного засвоєння архаїчних формул на формування усвідомленої реєстрової та жанрової компетентності. Архаїзми мають вивчатися не як «обов'язковий словник юриста», а як функціональні інструменти, доречність яких залежить від типу тексту, комунікативної мети та адресата. Особливу увагу доцільно приділяти перекладному аспекту, формуючи у студентів розуміння того, що адекватний переклад архаїзмів ґрунтується на функціональній реконструкції смислу, а не на буквальному калькуванні.

Для студентів юридичних спеціальностей практичні рекомендації впливають із необхідності чіткого розмежування двох мовних режимів: мови документа і мови академічного аналізу. Опанування архаїзмів має супроводжуватися розвитком уміння свідомо обирати між традиційною формулою та сучасною конструкцією залежно від контексту. Важливою складовою підготовки є також критичне ставлення до шаблонного відтворення, усвідомлення потенційних ризиків непрозорості та двозначності, особливо в міжнародному середовищі, де англійська мова функціонує як спільний, але не рідний код комунікації.

Список літератури

Al-Jarf R. Teaching English for Legal Purposes to Undergraduate Translation Majors. *Journal of World Englishers and Educational Practices*. 2023. № 5 (2). P. 1–10.

- Awe B. I., Fanokun P. S. Archaisms in legal contracts-A corpus-based analysis. *European Journal of English Language and Literature Studies*. 2018. № 6 (4). P. 5–20.
- Blasie M. The Rise of plain language Laws. *MIAMI L. REV.* 2022. № 447. URL: <https://ssrn.com/abstract=3941564> (дата звернення: 01.10.2025).
- Breeze R. Christopher Williams, The influence of plain language on legal English in the United Kingdom. Routledge. *ASp. la revue du GERAS*. 2023. № 83. P. 34–45.
- CDPP Legal Writing Style Guide. 2024. URL: <https://surl.li/myheya> (дата звернення: 02.11.2025).
- Chandler D., Hashimoto B. Here-, there-, and everywhere-: Exploring the role of pronominal adverbs in legal language. *Applied Corpus Linguistics*. 2024. № 4 (1). URL: <https://scholarsarchive.byu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=8780&context=facpub> (дата звернення: 13.01.2026).
- Chen S., Wang G. The functions and translation strategies of archaic terms in legal English. *Frontiers*. 2024. № 4 (8). P. 21–25.
- Gillies G. The anglicisation of English law. *Te Mata Koi: Auckland University Law Review*. 2011. № 17. P. 168–193.
- Gladkova A., Khadzhi A. The influence of French on English legal language. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 2019. P. 81–83.
- Han Yu., Ceross A., Bergmann J. H. M. The Use of Readability Metrics in Legal Text: A Systematic Literature Review. 2024. URL: <https://arxiv.org/html/2411.09497v1> (дата звернення: 13.11.2025).
- Handbook English for Judicial Cooperation in Civil Matters. URL: <https://surl.li/gorjhw> (дата звернення: 02.11.2025).
- Holovatska Yu., Yarema O., Mykhailyshyn L. Functioning of latinisms in English and Ukrainian legal texts. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. № 48. Т. 3. С. 47–52.
- Коротка Н. В., Підколесна Л. А. Лексико-стилістичні особливості англомовних правових текстів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2025. № 25 (93). С. 80–85.
- Pavliuk N. Pronominal adverbs of English legal discourse translated into Ukrainian: semantic, morphological and syntactic dimensions. *Мова: класичне-модерне-постмодерне*. 2020. № 6. P. 17–31.
- Sobota A. The influence of plain language on legal English in Great Britain the plain language movement and modern legal drafting. *Comparative Legilinguistics*. 2016. № 20 (1). P. 19–30.

References

- Al-Jarf, R. (2023). Teaching English for legal purposes to undergraduate translation majors. *Journal of World Englishers and Educational Practices*, 5(2), 1–10.
- Awe, B. I., & Fanokun, P. S. (2018). Archaisms in legal contracts-A corpus-based analysis. *European Journal of English Language and Literature Studies*, 6(4), 5–20.

- Blasie, M. (2022). The rise of plain language laws. *Miami Law Review*, 447. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3941564>
- Breeze, R. (2023). Christopher Williams, the influence of plain language on legal English in the United Kingdom. Routledge. *ASp. La Revue du GERAS*, 83, 34–45.
- CDPP. (2024). *Legal writing style guide*. <https://surl.li/myheya>
- Chandler, D., & Hashimoto, B. (2024). Here-, there-, and everywhere-: Exploring the role of pronominal adverbs in legal language. *Applied Corpus Linguistics*, 4(1). <https://scholarsarchive.byu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=8780&context=facpub>
- Chen, S., & Wang, G. (2024). The functions and translation strategies of archaic terms in legal English. *Frontiers*, 4(8), 21–25.
- EJTN. (n.d.). *Handbook English for judicial cooperation in civil matters*. <https://surl.li/gorjhw>
- Gillies, G. (2011). The anglicisation of English law. *Te Mata Koi: Auckland University Law Review*, 17, 168–193.
- Gladkova, A., & Khadzhi, A. (2019). The influence of French on English legal language. *Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference*, 81–83.
- Han, Y., Ceross, A., & Bergmann, J. H. M. (2024). *The use of readability metrics in legal text: A systematic literature review*. arXiv. <https://arxiv.org/html/2411.09497v1>
- Holovatska, Y., Yarema, O., & Mykhailyshyn, L. (2022). Functioning of latinisms in English and Ukrainian legal texts. *Issues in the Humanities*, 48(3), 47–52.
- Korotka, N. V., & Pidkolesna, L. A. (2025). Lexico-stylistic features of English legal texts. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University: Philology Series*, 25(93), 80–85.
- Pavliuk, N. (2020). Pronominal adverbs of English legal discourse translated into Ukrainian: Semantic, morphological and syntactic dimensions. *Mova: Clasychne-Moderne-Postmoderne*, 6, 17–31.
- Sobota, A. (2016). The influence of plain language on legal English in Great Britain: The plain language movement and modern legal drafting. *Comparative Legilinguistics*, 20(1), 19–30.
- Williams, C. (2023). *The impact of plain language on legal English in the United Kingdom*. Routledge.

Стаття надійшла до редакції 12.11.2025 року